

בדלתיים סגורות

בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגנית הנשיא השופטת רותם קודלר עיאש
תמ"ש 17228-02-20 אלמונית ואח' נ' פלוני (אסיר)

מספר בקשה: 13

המבקש (הנתבע)	פלוני- אסיר ע"י ב"כ עו"ד אסף שלם
	נ-ג-ד
המשיבים (התובעים)	1. אלמונית – בשמה וכיורשת עיזבון המנוחה פלונית ז"ל
	2. אלמוני
	3. פלמוני

כולם ע"י ב"כ עו"ד דוד פייל

החלטה

עניינה של החלטה זו הכרעה בטענה מקדמית שהועלתה ע"י המבקש (הנתבע בתיק העיקרי)
בדבר העדר יריבות בינו לבין הנתבעים מס' 2 ו-3.

רקע

1. הגב' פלונית ז"ל (להלן: "המנוחה") נורתה למוות ביום 3.11.2019 מנשקו האישי של בעלה מר פלוני, בביתם במושב ***** והותירה אחריה ארבעה ילדים, בת ושלושה בנים ותשעה נכדים.
2. המבקש הוא אסיר, הוגש נגדו כתב אישום באשמת רצח בנסיבות מחמירות וטרם נסתיים ההליך הפלילי המתנהל כנגדו.
3. ביום 27.1.2020 ניתן ע"י כב' הרשם לענייני ירושה צו לקיום צוואת המנוחה מיום 6.8.2019. בצוואה זו ציוותה המנוחה את כל רכושה לבתה, המשיבה מס' 1.
4. בהליך העיקרי הגישו שלושה מתוך ארבעת ילדי המנוחה תביעה נזיקית כנגד המבקש בגין נזקים כלכליים ונפשיים שלטענתם נגרמו להם ולעיזבון המנוחה בעקבות הרצח המתועב. בכתב התביעה פורטו נזקים מיוחדים וכלליים שנגרמו לכאורה לילדי המנוחה וכן נזקים שנגרמו לכאורה לעיזבון המנוחה.
5. בכתב ההגנה נטען כי עצם הגשת תביעה זו לבית המשפט בכלל ובמועד בו הוגשה בפרט, בשים לב לשלב שבו מצוי ההליך הפלילי, מהווה שימוש לרעה בהליכי משפחה מתוך כוונה לסחוט את המבקש.

בדלתיים סגורות

בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגנית הנשיא השופטת רותם קודלר עיאש
תמ"ש 17228-02-20 אלמונית ואח' נ' פלוני (אסיר)

תמצית הטענות הצדדים

6. טענות המבקש

- א. המבקש טוען כי אין יריבות בינו לבין המשיבים מס' 2-3 והם אינם זכאים לפיצויים הנטענים מאת המבקש בשים לב לכלל כי מותו של אדם אחד אינו מקים זכות תביעה בנוזיקין לאדם אחר.
- ב. המבקש מציין כי אינו מקל בצערם של המשיבים 2-3 וילדיהם (נכדי המנוחה), אך הם אינם יורשים על פי דין של המנוחה ואינם טוענים להיותם "תלויים" במנוחה.
- ג. המבקש טוען, מבלי לגרוע בטענת העדר היריבות, כי לאורך השנים הקשר בין המנוחה לבניה (משיבים מס' 2-3) היה קשר מנוכר ולמעשה היא נישלה אותם מצוואתה, אלא כעת הם מתקשים להשלים עם כך ומנסים להשיג פיצויים באמצעות תביעה זו.
- ד. המבקש עותר למחיקת תובעים 2-3 מכתב התביעה או לחלופין למחיקת תביעתם כנגדו.

7. טענות המשיבים

- א. המשיבים טוענים כי הטענה המקדמית יסודה בטעות משפטית, המשיבים מוגדרים כנפגעי עבירת המתה בהליך פלילי ואף מונתה להם עורכת דין מטעם המדינה שתלווה אותם.
- ב. ב"כ המשיבים מפנה להגדרות בחוק זכויות נפגעי עבירה, תשס"א-2001, שם מוגדר:
"נפגע עבירה" כמי שנפגע במישרין מעבירה וכן בן משפחה של מי שהעבירה גרמה למותו, למעט החשוד הנאשם או הנידון ו"בן משפחה" – בן זוג, הורה או בן זוג של הורה, בן או בת, אח או אחות.

בדלתיים סגורות

בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגנית הנשיא השופטת רותם קודלר עיאש
תמ"ש 17228-02-20 אלמונית ואח' נ' פלוני (אסיר)

ג. המשיבים טוענים כי בהליך הפלילי נפגע עבירה עשוי להיות זכאי לקבל מהפוגע פיצוי עונשי וכך גם בהליך האזרחי ולפיכך ברור שלעניין הפיצוי העונשי בידי המשיבים עילת תביעה בהיותם נפגעי עבירת המתה.

ד. המשיבים מוסיפים וטוענים כי זכותם לא נגמרת בפיצוי העונשי אלא הם נחשבים אף כנפגעים עקיפים וזכאים לפיצוי בגין כאב וסבל ולכן יש לאפשר להם לברר את תביעתם.

דיון והכרעה

8. בדנ"פ 5625/16, 5683/16 אסרף קארין ואח' נ' אבנר טווק בוקובזה ואח' (פורסם בנבו) נקבע, בין היתר, כי יש להרחיב את מעגל הזכאים לפיצוי בהליך הפלילי מכוח סעיף 77 לחוק העונשין כך שיכלול גם ניזוקים עקיפים שהם בני משפחה מדרגה ראשונה, בכל סוגי העבירות ולא רק בעבירת המתה. לענין האבחנה בין נפגע ישיר לנפגע עקיף ציינה כבוד השופטת ד' ברק ארז את הדברים הבאים:

12. "ניזוקים ישירים וניזוקים עקיפים – בטיעוני המדינה, כמו גם בטיעונייהן של נפגעות העבירה ואף בחוות דעתו של חברי השופט סולברג, חזרה ועלתה ביקורת על ההבחנה בין "ניזוקים ישירים" ו"ניזוקים עקיפים". השתמע מן הדברים שהגדרתם של האנשים הקרובים למי שנפגע בגופו ממעשה העבירה כ"ניזוקים עקיפים" גורעת מן ההכרה בהם כנפגעי עבירה לכל דבר ועניין. ראוי לומר בפה מלא: לא ולא. הקביעה כי קרוביו של הקורבן בגוף הם "ניזוקים עקיפים" אינה ממעטת מפגיעתם או מההכרה בהם כנפגעי עבירה. עם זאת, היא משקפת את המציאות שבה העבירה עצמה בוצעה כלפי גופו של הניזוק הישיר, ולא כלפי הקרובים לו במישרין. במובן זה, קרוביו של המנוח הם ניזוקים עקיפים (מבחינת הגדרת הנזק שנגרם להם, להבדיל מאשר מבחינת ההכרה במשמעות שיש ליתן לכך). במישור הטרמינולוגי, על ההבחנה בין ניזוק "ישיר" לבין ניזוק "עקיף" ניתן ללמוד מסעיף 2 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001 (להלן: חוק זכויות נפגעי עבירה), אשר קובע כי "נפגע עבירה" הוא "מי שנפגע במישרין מעבירה, וכן בן משפחה של מי שהעבירה גרמה למותו, למעט החשוד, הנאשם או הנידון" (ההדגשה במקור). אם כן, בחוק זכויות נפגעי עבירה בני משפחתו של המנוח אינם נחשבים מי שנפגעו במישרין מהעבירה, מבלי שהדבר גורע מההכרה בהם כנפגעי עבירה.

13. על כך יש להוסיף, כי בדיון האזרחי ההבחנה בין "ניזוק ישיר" לניזוק "עקיף" היא בגדר מושכלות ראשוניות. גם אם לעתים קיימת אי-בהירות ביחס לשאלה האם ניזוק מסוים הוא "ישיר" או "עקיף", דומה שאין מחלוקת על עצם קיומה של ההבחנה ביניהם. וכך הציג את הדברים המשנה

בדלתיים סגורות

בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגנית הנשיא השופטת רותם קודלר עיאש
תמ"ש 17228-02-20 אלמונית ואח' נ' פלוני (אסיר)

לנשיאה א' ריבלין בע"א 754/05 לוי נ' המרכז הרפואי שערי צדק, פ"ד סב(2) 218 (2007) (להלן: עניין לוי):

"הניזוק העיקרי הוא מי שהפגיעה בו – בגופו או ברכושו – היא תוצאה ישירה של העוולה; הניזוק המשני הוא מי שנפגע כתוצאה מן הפגיעה שהוסבה לאחר" (שם, בעמ' 246. ההדגשה במקור).

14. ההבחנה האמורה שימשה בסיס לקביעתם של כללים שונים ביחס לפיצוי לניזוקים עקיפים כתלות, בין היתר, בסוגי הנזקים ובמיהות הניזוקים (להרחבה, ראו: רע"א 444/87 אלסוחה נ' עזבון המנוח דהאן ז"ל, פ"ד מד(3) 397 (1990); עניין לוי, בעמ' 249-246; ע"א 8961/16 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוח חובה, [פורסם בנבן] פסקה 16 (14.6.2017); רונן פרי ריקושטים כלכליים (2001); טובה שטרסברג-כהן "נזק נפשי לנפגע משני" ספר שמגר כרך ג 5 (2003) (להלן: שטרסברג-כהן); אליעזר ריבלין "פיצויים בגין נזק לא מוחשי ובגין נזק לא ממוני – מגמות הרחבה" ספר שמגר כרך ג 21, 32-43 (2003); ישראל גלעד דיני נזיקין - גבולות האחריות כרך ב 883-901, 965-981 (2012)).

15. פגיעה בגופו של אדם, גם אם לא הובילה למותו, עלולה לגרום נזקים עקיפים לניזוקים רבים: בני משפחתו, מעסיקו, שותפו העסקי, עוברי אורח שצפו בפגיעה וסבלו מכך נזק נפשי – לכולם עשויים להיגרם נזקים שונים, בהם נזקי ממון, כאב וסבל. השיקולים העקרוניים החלים על דיון בפיצוי לניזוקים עקיפים אינם מענייננו כאן במישורין, אולם לנוכח הטענות שעלו בסוגיה זו דומה שיש צורך לציין, למען בהירות הדברים, כי כל אלה הם ניזוקים "עקיפים". בענייננו, בנותיה של המנוחה הן ניזוקות עקיפות במובן זה שעבירת ההריגה שבה הורשע המשיב לא בוצעה במישורין כלפיהן אלא כלפי אמן, היא ה"אדם" הנזכר בסעיף 298 לחוק העונשין ("הגורם במעשה או במחדל אסורים למותו של אדם, יאשם בהריגה"). אכן, אין בכך כדי לשלול את ההכרה בהן כנפגעות העבירה במישורים שונים, לרבות לפי חוק זכויות נפגעי עבירה כמתואר לעיל. אין גם חולק על כך שהן זכאיות לפיצוי לפי סעיף 77 לחוק העונשין. אולם, חשוב להבהיר כי לפי ההבחנה המקובלת בין ניזוקים ישירים לניזוקים עקיפים, בנותיה של המנוחה נמנות על הקטגוריה האחרונה.

9. הפסיקה הכירה באחריות בנזיקין בגין סבל נפשי שנגרם לאדם כתוצאה מפגיעה באדם אחר.

ברע"א 444/87 אלסוחה נ' עזבון דהאן, פ"ד מד(3) 397 (להלן: "הלכת אלסוחה") קבע בית המשפט העליון את אמות המידה המשפטיות החולשות על קביעת אחריות בנזיקין בגין נזקים נפשיים שנגרמו לאדם כתוצאה ממותו, פציעתו, או העמדתו בסכנת פגיעה של קרוב משפחתו, על ידי מעשה או מחדל רשלני של צד ג'.

בדלתיים סגורות

בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגנית הנשיא השופטת רותם קודלר עיאש
תמ"ש 17228-02-20 אלמונית ואח' נ' פלוני (אסיר)

הלכת אלסוחה קבעה ארבעה תנאים מצטברים לפיצוי נפגע עקיף בגין גרימת נזק נפשי :

- א. הניזוק המשני הוא קרוב משפחה מדרגה ראשונה של הניזוק העיקרי, אם כי ניתן במקרים חריגים לפצות גם נפגע אחר ;
- ב. על הניזוק המשני, ככלל, להתרשם מאירוע הנזק בעצמו, אולם אין לשלול את האפשרות לפצות קרוב שהתרשם מן האירוע מכלי שני ושנזקו היה צפוי בנסיבות העניין ;
- ג. נדרשת קרבה סיבתית בין הנזק הנפשי שנגרם לניזוק המשני לבין אירוע הנזק, אולם לא נדרשת בהכרח גם קרבה בזמן או במקום לאירוע הנזק ;
- ד. נדרשת פגיעה נפשית חמורה בניזוק המשני שעולה כדי מחלת נפש (פסיכוזיס) או הפרעת נפש (נוירוזיס) שיש בהן משום נכות ניכרת (שם, בעמ' 436-432).

10. **בדנ"א 6401/07 לבנה לוי נ' המרכז הרפואי שערי צדק**, נקבע כי אין עילה לתביעת ההורים לפיצוי בגין נזקם הלא ממוני כנפגעים ישירים. זכאותם של ההורים לפיצוי בגין נזק לא ממוני כנפגעים משניים כפופה לתנאיה המגבילים של הלכת אלסוחה וביניהם הוכחה לקיומו של נזק נפשי כבד. בהתייחס ל"נפגעי משנה" ציין כבוד השופט א' ריבלין כי הנפגעים בנפשם שצפו באירוע מהווים רק תת קבוצה אחת של נפגעי המשנה.

" לכל פגיעה ישירה יכולות להיות כמובן מגוון של השלכות פריפריאליות, כאבן הנופלת למקווה מים והודפת סביבה מעגלים מתרחקים. הנפגעים בנפשם אשר צפו באירוע מהווים אך תת-קבוצה אחת של נפגעי המשנה. על הקבוצות האחרות נמנים, למשל, התלויים בניזוק, מיטיבי הנזק, מעבדיו של הניזוק ונפגעים נוספים. הקו המקשר בין כל אלה הוא העובדה שהפגיעה בהם – מקורה בפגיעה באינטרס אחר, לא להם. פרט לכך, נראה שרוב השונה על הדומה ביניהם, ומשכך, חלים כללים שונים על קטגוריות שונות של נפגעי משנה. ענייננו כאן הוא אך ורק בנפגעי משנה שבאים תחת הלכת אלסוחה – אלה שניזוקו כתוצאה מן ההתרשמות מהאירוע בו נפגע הניזוק העיקרי, או מן ההיחשפות לו. "

11. הפסיקה שניתנה לאחר פס"ד בענין לבנה לוי חזרה וקבעה כי לא שונתה הלכת אלסוחה וכי התנאי הרביעי שנקבע בהלכת אלסוחה נותר על כנו [ע"א 9466/05 שויקי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) וע"א 2816/08 גאולה דהרי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ (פורסם בנבו)]

בכך צומצם מעגל הניזוקים המשניים הזכאים לפיצוי עקב נזק נפשי.

בדלתיים סגורות

בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגנית הנשיא השופטת רותם קודלר עיאש
תמ"ש 17228-02-20 אלמונית ואח' נ' פלוני (אסיר)

ומן הכלל אל הפרט;

12. התביעה נשוא ההליך שכותרת היא תביעה נזיקית הנסמכת על עוולת הפרת חובה חקוקה, עוולת תקיפה ועוולת הרשלנות (סעי' 21-25 לכתב התביעה). מאחר ומדובר בתביעה אזרחית עצמאית (להבדיל מתביעה אזרחית נגררת לפלילי) אין תלות בקיומו של הליך פלילי ובשאלה אם הצד הפוגע הורשע או הועמד לדין.
 13. התובעת מס' 1 עותרת לפסיקת פיצויים בגין נזקים עצמאיים שנגרמו לה לכאורה כתלויה וכיורשת המנוחה וכן לפיצויים בגין נזקים שנגרמו לכאורה לעיזבון המנוחה. תביעת התובעת היא תביעה ביחס לנזקים עצמאיים שנגרמו לה עקב מות אמה ומדובר בנזקים נפרדים מהנזקים שנגרמו לעיזבון. התובעים מס' 2 ו-3 טוענים כי נגרמו להם נזקים כתוצאה מהמתת אמם ותובעים פיצויים בגין שני ראשי נזק: כאב וסבל ואובדן האם (ר' סעיפים 47 ו-49 לכתב התביעה). הם מגישים תביעתם בתור ילדי המנוחה ולא בתור יורשיה ולמעשה עותרים לפיצוי שאינו נובע ממעמדם כיורשים או כתלויים אלא בשל היותם "ניזוקים עקיפיים" ועתירתם כפופה לתנאים ולמגבלות שנקבעו בפסיקה.
 14. לענין הטענה בדבר העדר יריבות אל מול התובעים מס' 2 ו-3 ובכלל זה השאלה האם הנתבע הפר חובה חקוקה או את חובת הזהירות כלפיהם, זו צריכה להתברר במהלך המשפט ולא במסגרת הבקשה לסילוק על הסף. אין לומר כי הם אינם רשאים כלל להגיש את תביעתם אך בשל הטענה כי הם אינם נפגעים ישירים או כי הם אינם תלויים / יורשים של עיזבון המנוחה. התובעים מס' 2 ו-3 רשאים להגיש את תביעתם מכוח היותם בני משפחה של המנוחה-נפגעת עבירת המתה.
 15. לאור האמור, הבקשה למחיקת תובעים מס' 2 ו-3 מכתב התביעה או לחלופין, למחיקת תביעתם, נדחית.
- אין באמור בהחלטתי זו כדי לקבוע מסקנות עובדתיות או להוות בסיס לסברה כי הקביעה בדבר בירור התובענה לגופה, יש בה כדי להעיד על סיכויי התביעה לגופו של ענין.
- המבקש ישא בהוצאות המשיבים בגין בקשה זו בסך 2,500 ₪ אשר ישולמו בתוך 30 ימים כשהסכום נושא הפרשי הצמדה וריבית עד מועד התשלום בפועל.

בדלתיים סגורות

בבית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע

בפני כב' סגנית הנשיא השופטת רותם קודלר עיאש
תמ"ש 17228-02-20 אלמונית ואח' נ' פלוני (אסיר)

16. התובענה נקבעת לקדם משפט נוסף ליום 25.10.2021 בשעה 10:00.

ניתנה היום, י"ב ניסן תשפ"א, 25 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

רותם עיאש

רותם קודלר עיאש, שופטת, סגנית הנשיא